

Groeien met de kracht van verbinding

Impressie van de werkzaamheden van Bureau Wijland in de periode 2020 - 2022

Bureau Wijland, partner in diversiteit en duurzaamheid
Steenstraat 2 | 6511 TV Nijmegen
info@bureauwijland.nl | www.bureauwijland.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	- 2 -
Vooraf	- 3 -
Profiel Bureau Wijland	- 4 -
Bestuur en medewerkers.....	- 5 -
Samenvatting werkzaamheden	- 5 -
Governance Code Cultuur.....	- 6 -
Thema 1: Inclusie en Diversiteit	- 7 -
Academie voor Kleurrijk Leiderschap	- 7 -
Participatieverklaringstraject Arnhem en Nijmegen	- 8 -
Inclusie en diversiteit in Gelderse gemeenten (do's & don'ts).....	- 9 -
Mijn Arnhemse Successen	- 9 -
Kennisnetwerk Inclusie Arnhem	- 10 -
GrondFest'22: Effecten-arena Inburgering.....	- 11 -
Thema 2: Duurzaamheid	- 12 -
Kleurrijk Groen.....	- 12 -
Netwerk Kleurrijk Groen	- 12 -
Leergang Kleurrijk Groen	- 13 -
Kleurrijke Energieambassadeurs	- 15 -
Festival Di-Vers	- 16 -
Wij-bos - 18 -	
Overige activiteiten	- 19 -
Het Groene Generatiegesprek.....	- 19 -
Groen Doen	- 19 -
Festival InScience.....	- 20 -
Kleurrijk Koken.....	- 20 -
Thema 3: Internationale samenwerking	- 21 -
Shelter City Nijmegen	- 21 -
Solidariteitswandeling	- 22 -
Klimaattafel Internationaal.....	- 23 -
Muziektheatervoorstelling Brood & Dood.....	- 23 -
Vooruitblik	- 25 -
Bronnen	- 25 -

Vooraf

Bureau Wijland werd opgericht in 2016. We zouden in 2021 feestelijk ons eerste lustrum vieren, maar vanwege de COVID-19-uitbraak kon dit feestje niet doorgaan. Deze lastige periode hebben we gebruikt om met bestuur, medewerkers en vrienden van Bureau Wijland te reflecteren op de eerste vijf jaar van ons bestaan. Zijn we goed op weg, volgen we de visie en missie die we ons hebben gesteld?

Tijdens deze sessies hebben we opdrachten aan onszelf geformuleerd om het werk nog beter en doelmatiger voort te zetten en op te treden als verbindende factor tussen organisaties. Dit doen we door het tijdig signaleren en agenderen van relevante thema's en samen te werken aan oplossingen voor de uitdagingen die ons te wachten staan.

Bureau Wijland wil met de kracht van diversiteit en verbinding - dus samen met anderen - werken aan geneesmiddelen die kwalen als racisme, polarisatie, discriminatie en sociale uitsluiting kunnen genezen.

Nijmegen, mei 2023

Qader Shafiq
directeur

Wim Hompe
voorzitter

Profiel Bureau Wijland

Onze missie: laten zien hoe je met de kracht van inclusie en verbinding een leefbare, rechtvaardige en duurzame samenleving dichterbij brengt.

Bureau Wijland wil dat onze samenleving ook echt een samen-leving wordt. Mensen oriënteren zich steeds internationaler en de samenstelling van onze leefomgeving wordt steeds diverser (NIDI & CBS, 2020). Maar hoewel mensen sociale wezens zijn, zijn ze dit vooral binnen hun eigen kudde, en onbekend maakt onbemind. Bovendien hebben we nog altijd te maken met een toenemend proces van individualisering in de samenleving. Om de samenhang toch te behouden en waar het kan te versterken, wordt het steeds belangrijker om mensen uit allerlei verschillende bevolkingsgroepen met elkaar in contact te brengen zodat ze elkaar leren kennen. Pas wanneer we echt *samen* leven kan iedereen, op basis van gelijkwaardigheid het maximale halen uit de kansen die een samenleving biedt en kunnen wij met zijn allen bijdragen aan een leefbare, rechtvaardige en duurzame samenleving.

Onze visie: een duurzame wereld waarin iedereen gelijke kansen krijgt en zich verbonden voelt met elkaar en met de samenleving: een grenzeloos Wij-land.

Wij geloven in de kracht van gezamenlijkheid, omdat mensen die samenwerken het meest kunnen bereiken. Mensen zijn van nature aanpassers. Mensen zijn in staat tot enorme prestaties, omdat zij zich voortdurend ontwikkelen door van elkaar te leren en door samen nieuwe dingen te proberen. Zo

zijn we nu eenmaal geboren. Samenwerken zit in ons DNA. Wij denken dat – net als in de natuur – diversiteit de krachtige motor is om een prettige, gezonde en duurzame samenleving tot stand te brengen. Belangrijke vernieuwingen komen het snelst tot stand als je mensen van verschillend pluimage bij elkaar brengt. Als iedereen de ruimte krijgt, komen talloze ideeën tot wasdom. Want iedereen is wel goed in iets. Wat is er allemaal mogelijk als het ons lukt om de toekomst *samen* tegemoet te treden? Dat is de vraag die ons drijft.

Bureau Wijland heeft zich ten doel gesteld om een duurzame, leefbare en tolerante samenleving te realiseren. Een prettige samenleving kortom, waar iedereen meetelt, iedereen meedoet en iedereen zichzelf kan redden, ongeacht diens achtergrond.

HUIDIGE LOCATIE BUREAU WIJLAND: HET BROUWERSHUIS IN NIJMEGEN

Bestuur en medewerkers

Het bestuur van stichting Wijland bestaat uit Wim Hompe (voorzitter), Helen Floren (secretaris), Ton van Lieshout (penningmeester) en Ammar Selman (algemeen bestuurslid).

Directeur van de stichting is Qader Shafiq. Hij wordt bijgestaan door Jitske Broers (coördinator Kleurrijk Groen), Ivan Wecke (office manager en coördinator PVT (Participatieverklaringstraject)), Rasha Toubia (projectmedewerker Kleurrijk Groen en participatieverklaringstraject) en Raef Habashi (facturatie/accountant). Daarnaast bestaat de kantoorbezetting uit een tweetal stagiaires (voor Kleurrijk Groen en Shelter City Nijmegen) en kan Bureau Wijland rekenen op de ondersteuning van een breed netwerk aan ZZP'ers en vrijwilligers.

Samenvatting werkzaamheden

Bureau Wijland legt duurzame verbindingen. De kern van ons werk is om mensen van allerlei pluimage, uit diverse bevolkingsgroepen, met elkaar in contact te brengen, zodat we elkaar leren kennen en van elkaar kunnen leren. Pas dan kan iedereen optimaal gebruik maken van de kansen die onze samenleving biedt, en ontstaat er onderling begrip.

Door **duurzame verbindingen** tot stand te brengen dragen we bij aan een tolerantere, inclusieve samenleving. Wij verbinden niet alleen mensen. Sinds 2016 heeft Bureau Wijland veel kennis en ervaring opgedaan op het gebied van diversiteitsbeleid, cultuursensitiviteit, het activeren van burgers met diverse migratieachtergronden, het ondersteunen van verschillende inburgeringsprogramma's én

over de rol die duurzaamheid binnen deze gebieden kan spelen. Daarmee heeft Bureau Wijland zich ontwikkeld tot **kennis- en expertisecentrum** rond deze thema's. Met deze kennis helpen wij ook overheden, organisaties en instellingen om hun werkzaamheden te verbeteren binnen een veranderende multiculturele samenleving. Wij zetten hierbij ons netwerk in van (gevestigde) nieuwkomers dat alle struikelblokken uit eigen ervaring kent. Bureau Wijland **adviseert en ondersteunt** overheden, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties, die te maken hebben met veranderingsprocessen richting inclusie en diversiteit. Het vormen van weloverwogen standpunten over lastige onderwerpen zoals emancipatie, leefbare wijken en de de landelijke en wereldwijde vluchtelingenproblematiek vraagt om een gestructureerde dialoog. Via debatten bieden we burgers en bestuurders een context voor een respectvolle uitwisseling van meningen, kennis en ervaring. Door kennis te maken met elkaars belevingswereld kunnen veel hobbels worden gemedend.

Een mix van culturen is een verrijking, maar verschil in taal en culturele achtergrond maakt communicatie soms lastig. Bureau Wijland biedt trainingen en workshops gericht op interculturele communicatie en op assertiviteit, identiteitsvorming en leiderschap. Wij werken vraaggericht en leveren maatwerk dat is afgestemd op de wensen en behoeftes van organisaties.

Bureau Wijland richt zich op drie thema's:

1. Inclusie en diversiteit
2. Duurzaamheid
3. Internationale samenwerking

Per thema geven we een overzicht van onze activiteiten in de afgelopen drie jaar. Naast de activiteiten per thema heeft Bureau Wijland deze drie jaren geregeld een ondersteunende rol gespeeld door vragen van uiteenlopende organisaties te beantwoorden en advies te geven over diversiteit, inclusie, duurzaamheid en internationale samenwerking.

In de periode waarop dit verslag betrekking heeft, hadden we last van twee coronajaren. Hoewel de gevolgen van de pandemie de voortgang van onze activiteiten ernstig hebben belemmerd, laten we zien dat Bureau Wijland gedurende deze periode niet heeft stilgezeten en mooie resultaten heeft bereikt.

Governance Code Cultuur

De Governance Code Cultuur helpt culturele organisaties om hun bestuur en toezicht zo in te richten, dat mensen erop kunnen vertrouwen dat de organisatie goed wordt bestuurd, het toezicht goed functioneert en (maatschappelijke) verantwoordelijkheid neemt.

Bureau Wijland past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur 2019 toe in haar organisatie. Een uitgebreide beschrijving van hoe Bureau Wijland dit doet, staat als PDF op de website van Bureau Wijland. Daarin staat ook hoe Bureau Wijland de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code toepast.

Thema 1: Inclusie en Diversiteit

Academie voor Kleurrijk Leiderschap

Bureau Wijland wil inclusie en diversiteit in de Nijmeegse samenleving versterken en een tolerant klimaat in de stad bevorderen. Dit doen we door allerhande activiteiten te organiseren waarbij we informatie overdragen via door onszelf ontwikkelde methodieken. Wij geven lessen, workshops en lezingen voor Nijmegenaren met uiteenlopende achtergronden: inwoners uit 'kwetsbare wijken', migranten, studenten, scholieren, leidinggevenden in organisaties en bedrijven et cetera.

Zo organiseert Bureau Wijland de *Academie voor Kleurrijk Leiderschap*, een postacademische leergang op HBO niveau. Wij vinden dat een pluriforme samenleving om moderne leiders vraagt, die in staat zijn duurzame verbindingen te leggen tussen groepen in de maatschappij.

Resultaten:

- ✓ In september 2021 is gestart met de achtste leergang van de *Academie voor Kleurrijk Leiderschap* en zeven enthousiaste deelnemers hebben deze leergang met succes afgerond.
- ✓ Maart 2023 start de negende leergang.
- ✓ De Academie voor Kleurrijk Leiderschap is gecertificeerd door Stichting Permanente Educatie Nederland.
- ✓ De trainingen en leergangen van Bureau Wijland staan geregistreerd in het Centraal Register voor Kort Beroeps Onderwijs (CRKBO).

DIPLOMA-UITREIKING VAN DE 7DE LEERGANG OP 6 JULI 2020

Participatieverklaringstraject Arnhem en Nijmegen

Door de participatieverklaring te ondertekenen, verklaren nieuwe inwoners van Nederland dat zij weten welke waarden en spelregels in de Nederlandse samenleving gelden, dat zij deze respecteren en hun bijdrage willen leveren. Alle 'nieuwkomers' in Nederland zijn hiertoe verplicht als onderdeel van de - eveneens verplichte - inburgering. Bureau Wijland organiseert in Nijmegen (voor asiel- en gezinsmigranten) en Arnhem (voor uitsluitend de gezinsmigranten) de bijeenkomsten die aan de ondertekening vooraf gaan. Daarbij heeft Bureau Wijland niet alleen oog voor de eisen die de samenleving aan de nieuwe Nederlanders stelt, maar ook voor het referentiekader van de 'nieuwkomer' zelf. De ondertekening vindt traditiegetrouw plaats op het stadhuis na een rondleiding door een raadslid met een migratieachtergrond.

Het ondertekenen van de verklaring vormt de afsluiting van het Participatieverklaringstraject (PVT) dat nieuwe Nederlanders volgens de Wet inburgering uit 2021 moeten volgen. Tijdens vier bijeenkomsten krijgen zij te horen welke waarden in Nederland belangrijk zijn en hoe het politieke systeem in elkaar zit; een spoedcursus burgerschap in vier keer drie uur. Bureau Wijland vult deze wettelijk verplichte invulling van de bijeenkomsten aan met een eigen benadering.

Bureau Wijland richt zich op het zoeken van een balans tussen de verwachtingen van de ontvangende samenleving en de belevingswereld van de nieuwkomer. Dit betekent erkenning van de rouw om alles wat iemand heeft moeten achterlaten. Erkenning door de immigrant zelf, maar ook door de nieuwe samenleving waarin deze terecht komt. Daarnaast richten de bijeenkomsten zich op het kweken van bewustzijn over de noodzaak om nieuwe wortels te laten groeien, om vooruit te kijken en de mogelijkheden te zien die deelname aan deze nieuwe samenleving hen én de samenleving biedt. Bureau Wijland zet bij de bijeenkomsten docenten in die zelf een migratieachtergrond hebben.

Resultaten:

✓ Bureau Wijland heeft dit traject in 2022 meermaals succesvol uitgevoerd in Arnhem en Nijmegen (en voortgezet in 2023), waarbij inmiddels een kleine 300 deelnemers zijn uitgenodigd.

JOURNALIST ROB JASPERS VERTELT TIJDENS EXCURSIE (LINKS) EN DEELNEMERS NA DE ONDERTEKENING IN DE RAADZAAL IN NIJMEGEN (RECHTS).

Inclusie en diversiteit in Gelderse gemeenten (do's & don'ts)

In het najaar van 2020 kreeg Bureau Wijland van de Provincie Gelderland de opdracht om onderzoek te doen naar inclusie en diversiteit in Gelderse gemeenten en daarover advies uit te brengen. Doel van de opdracht was om Gelderland als divers samengestelde provincie meer inclusief te maken, een provincie waar alle Gelderlanders zich thuis voelen.

De opdracht werd uitgevoerd in de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Ede, Heerde, Lingewaard, Wageningen, Tiel en Nijmegen.

Resultaten:

- ✓ Het rapport 'Do's en don'ts voor inclusie en diversiteit in Gelderse gemeenten.' Dit rapport biedt iedereen die werkzaam is bij een Gelderse gemeente handvatten bij vragen rond het belang van inclusie en diversiteit, zoals:
 - het opstellen en uitvoeren van diversiteitsbeleid
 - diversificatie van personeel
 - zorgen voor een inclusieve werkvloer
 - het faciliteren van effectieve inburgeringsprocessen
 - omgaan met activisme tegen racisme en discriminatie.

Mijn Arnhemse Successen

Weinig vluchtelingen krijgen een realistisch beeld van hun toekomst in Nederland. Verwachtingen over opleidingen en beroepen stromen zelden met de werkelijkheid, voornamelijk door een gebrek aan kennis over de Nederlandse maatschappij. Het pilotproject 'mijn Arnhemse successen' zet de spotlight op nieuwkomers die deze moeilijkheden hebben overwonnen. Zij verdienen een *Pluim* en dienen als voorbeeld voor andere nieuwkomers.

Bureau Wijland organiseert dit project in samenwerking met Bureau Nieuwkomers van de gemeente Arnhem om nieuwe Arnhemmers in het zonnetje te zetten. In het project werken we samen met andere organisaties die betrokken zijn bij inburgering. Deze organisaties nomineren succesvolle nieuwkomers, waarna een jury de pluimwinnaars bepaalt.

Tijdens de uitreiking vertellen de genomineerden over hun successen. Zij inspireren hiermee anderen om hetzelfde te bereiken en zorgen dat de samenleving meer positieve verhalen over nieuwkomers te horen krijgt. De eerste pluimuitreiking vond plaats op 19 april 2022 in A Beautiful Mess in het Sonsbeekpark in Arnhem.

Op donderdag 2 maart was de tweede editie van *Mijn Arnhemse Successen*. In café DROOM! De Landerij (Park Lingezegen) ontvingen negen genomineerde nieuwkomers een pluim vanwege uitmuntende inzet bij hun inburgeringsproces. Vanaf de tweede uitreiking planten de genomineerden na de uitreiking een boom, in het nieuwe Wij-bos 025 van Bureau Wijland in Park Lingezegen, tussen Arnhem en Nijmegen. Deze bomen staan symbool voor het wortelschieten van de genomineerden in Arnhem, en het jonge bos met verschillende soorten bomen, staat daarnaast symbool voor zowel de diversiteit in de samenleving als van de ons omringende natuur.

Resultaten:

- ✓ De succesverhalen stimuleren andere nieuwkomers.
- ✓ Succesvolle integratie wordt zichtbaar gemaakt.
- ✓ De samenleving krijgt kennis van de inzet, intenties en succes van nieuwkomers.
- ✓ Een succesvolle samenwerking binnen een netwerk van uiteenlopende partijen: taalaanbieders, wijkteams, buddy2buddy, Vluchtelingenwerk, IVIVIO-Opleidingen, RijnIJssel, Refugee Company, Newbee's, Wijkteams Arnhem, Pactum, Gemeente Arnhem et cetera.

ONTVANGERS PLUIM TWEEDE EDITIE

Kennisnetwerk Inclusie Arnhem

Het Netwerk Inclusie Arnhem is opgericht door Bureau Wijland in opdracht van de gemeente Arnhem. Het netwerk bevindt zich in de pilotfase. Deze fase bestaat uit drie onderdelen:

- Elke twee maanden komen alle organisaties die aangesloten zijn bij het netwerk samen om kennis en ervaringen uit te wisselen. Tijdens deze bijeenkomsten zullen bepaalde thema's behandeld worden maar is er ook ruimte voor vrij gesprek.
- Aan het netwerk zijn 10 experts op het gebied van inclusie en diversiteit verbonden. Organisaties uit het netwerk kunnen, met specifieke vragen die binnen hun organisatie spelen, deze experts consulteren.
- Het netwerk organiseert drie keer een 'diversiteitscafé' om aan de stad te presenteren waarmee het bezig is en het onderwerp breder te agenderen.

GrondFest'22: Effecten-arena Inburgering

Bureau Wijland was met twee activiteiten actief op het democratiefestival GrondFest'22 in de Nijmeegse binnenstad. Naast het *Groene Generatiegesprek* (zie p. 10) veranderde Bureau Wijland de Nijmeegse raadzaal in de *Effecten-arena Inburgering*.

Onder het motto 'inburgering komt van twee kanten' vonden verdiepende gesprekken plaats over de wederkerigheid tussen nieuwkomers en de ontvangende samenleving. Met de journalist Eric Reijnen Rutten als moderator gaven zowel betrokkenen bij beleid, als ervaringsdeskundigen, wetenschappers en publiek tijdens de Effecten-arena hun mening over dit onderwerp. Dit leverde een leerzame en vruchtbare middag op.

DE NIJMEEGSE RAADZAAL WERD DE EFFECTEN-ARENA

Thema 2: Duurzaamheid

Kleurrijk Groen

Bureau Wijland werkt aan een duurzame samenleving met sterke, blijvende verbindingen tussen verschillende groepen. Omdat *sociale duurzaamheid* niet kan zonder *groene duurzaamheid* (en vice versa) is Bureau Wijland begonnen met het project Kleurrijk Groen. De uitdaging daarbij is om burgers van alle achtergronden te betrekken bij natuur en duurzaamheid, specifiek de mensen die moeilijk te bereiken en er (daarom) tot nu toe nog weinig begaan mee zijn. Door mensen te betrekken bij verschillende activiteiten en projecten ontstaan netwerken en verbindingen tussen mensen onderling en tussen mensen en organisaties, instituties en overheden. Zowel praktische als inhoudelijke kennis over het thema wordt overgedragen, alsook handvatten om de duurzaamheidsboodschap te verbreden naar nieuwe groepen. Een bijkomend voordeel is dat betrokkenheid bij Kleurrijk Groen algemene zelfredzaamheid bevordert.

In het kader van Kleurrijk Groen heeft Bureau Wijland verscheidene projecten opgezet en uitgevoerd:

- Netwerk Kleurrijk Groen
- Leergang Kleurrijk Groen;
- Leergang Kleurrijke Energieambassadeurs;
- Festival Di-Vers;
- Wij-bos 025;
- overige activiteiten: GrondFest, In-Science et cetera.

Aan de basis van alle projecten ligt Netwerk Kleurrijk Groen, als informerend, uitvoerend en ondersteunend onderdeel van Kleurrijk Groen.

Netwerk Kleurrijk Groen

Netwerk Kleurrijk Groen adviseert overheden, milieuorganisaties en maatschappelijke organisaties. Leden van het netwerk zijn invloedrijke mensen uit diverse migrantengemeenschappen met affiniteit voor natuur en duurzaamheid. Zij zijn een sleutelfiguur voor hun achterban, en zijn in staat de urgentie van gedragsverandering in het licht van groene en sociale duurzaamheid op hen over te dragen. Ook zijn ze inzetbaar voor vragen over diversiteit, duurzaamheid en inclusie. Zo maken ze het groene netwerk in de stad inclusiever. Er is een netwerk in Nijmegen en een in Arnhem.

De afgelopen jaren hebben de leden diverse initiatieven ontwikkeld en uitgevoerd, gericht op duurzame consumptie, duurzame energie, afval, circulaire economie, klimaatverandering, vergroening en recreatie in de natuurlijke omgeving, maar ook onderwerpen als sociale cohesie en gezondheid kregen hierbij de aandacht. Hiermee zijn burgers van vele verschillende achtergronden en lagen van de bevolking bereikt. Daarnaast heeft Netwerk Kleurrijk Groen zich gepositioneerd als samenwerkingspartner van diverse natuur- en milieu-initiatieven.

Ook in 2023 gaat het Netwerk Kleurrijk Groen door met haar werkzaamheden. De nadruk ligt op het betrekken van *alle* mensen uit *alle* wijken.

Resultaten:

- ✓ Een netwerk van twintig sleutelfiguren met diverse migratieachtergronden en affiniteit met natuur en duurzaamheid dat uiteenlopende activiteiten heeft geïnitieerd; in 2022 is het netwerk versterkt met acht nieuwe leden.
- ✓ Netwerk Kleurrijk Groen heeft ondersteuning geboden bij alle projecten van Kleurrijk Groen, en eigen activiteiten ondernomen in zowel Arnhem als Nijmegen en omgeving.
- ✓ Kleurrijk Groen was finalist voor de Europese prijs Transformative Action Award en heeft drie jaren op rij op hoge plekken gestaan in de Trouw Duurzame Top 100. (In 2022 kon Kleurrijk Groen niet meer meedingen naar een plek in de Duurzame Top 100 omdat onze directeur in de jury zat.)
- ✓ Na Nijmegen is Kleurrijk Groen ook enkele jaren actief in Arnhem.
- ✓ Presentatie tijdens het *International Sustainability Congress* in Winterswijk en Aalten (2022).

WINTERWANDELING NETWERK KLEURRIJK GROEN ARNHEM (LINKS) EN NETWERK KLEURRIJK GROEN NIJMEGEN VERGADERT IN DE HORTUS (RECHTS)

Leergang Kleurrijk Groen

Leergang Kleurrijk Groen leidt sleutelfiguren uit diverse migrantengemeenschappen op tot *Kleurrijk Groene ambassadeurs*, die in staat zijn om diverse groepen burgers te betrekken bij natuur en duurzaamheid en te motiveren tot duurzaam gedrag. Zij zetten hun groene kennis om in groene invloed.

Daarnaast zorgt de leergang voor vernieuwing, verbreding en verjonging van het Netwerk Kleurrijk Groen. Vers bloed is een sterke inspiratiebron voor nieuwe initiatieven van het netwerk.

Deelnemers volgen een vijfdelige cursus, waarin tien verschillende onderwerpen aan bod komen, en gaan ook op excursie. Gedurende de cursus werken zij aan een plan voor een zelfbedachte kleurrijk groene activiteit (een activiteit met als doel om mensen met migratieachtergrond bij natuur en duurzaamheid te betrekken). Na afloop van de cursus ontvangen zij hun certificaat en gaan ze aan de slag. Bureau Wijland ondersteunt hen daarbij.

Resultaten:

- ✓ De tweede editie van de Leergang Kleurrijk Groen heeft in april-juni van 2022 plaatsgevonden. Dit heeft acht nieuwe, gemotiveerde Kleurrijk Groene ambassadeurs opgeleverd van verschillende achtergronden. Naast een variatie in culturele achtergrond, is dit keer ook gezorgd voor een variatie in gender en seksuele oriëntatie. Maar belangrijker dan het volgen van de cursus zijn de activiteiten die de ambassadeurs na de leergang ondernemen, daarbij geholpen door het team van Bureau Wijland, docenten en mede-deelnemers. Hieronder een greep:
 - ✓ Een rondleiding in de Hortus Nijmegen voor een diverse groep deelnemers, om een diverser publiek te interesseren voor de natuur.
 - ✓ Een natuurbelevingswandeling voor een divers publiek in de natuur van Wijchen, met aansluitend een workshop *eco dye* (prints maken met bladeren en natuurlijke inkt).
 - ✓ Een 'Hart voor de Aarde'-wandeling in het bos van Heumensoord. Deze wandeling werd grotendeels in stilte gelopen, om de verbinding met de natuur te voelen.
 - ✓ Een publicatie van een woon- en leefvisie gericht op duurzaamheid en inclusief samenleven. Deze is gepubliceerd in ROMagazine, een gerenommeerd magazine voor ruimtelijke ontwikkeling.
 - ✓ Een rondleiding in het eigen (bijna-)energie neutrale huis van een ambassadeur, ter inspiratie voor energiebesparing.
 - ✓ Wandelingen en creatieve activiteiten met kinderen en ouderen in het Nijmeegse stadsdeel Dukenburg.
 - ✓ Een natuureductieve wandeling over de Waalstranden met nieuwkomerskinderen van een ISK (internationale schakelklas), waarbij ook afval geraapt werd. In samenwerking met IVN en Dar.

CERTIFICAATUITREIKING IN DE BASTEI: DEELNEMERS BEDANKEN MET ZELFGEMAAKTE SLINGER DE ORGANISATOREN (LINKS). EN EEN NATUURBELEVINGSWANDELING IN WIJCHEN GEORGANISEERD DOOR EEN AMBASSADEUR IN SAMENWERKING MET DWARRELS (RECHTS).

Kleurrijke Energieambassadeurs

Afgeleid van de Leergang Kleurrijk Groen is een tweede leergang die duurzaamheid en diversiteit verbindt, maar in dit geval speciaal gericht is op energie. Na inventarisatie bij activiteiten van het Netwerk Kleurrijk Groen bleek er behoefte aan meer informatie over duurzaam energiegebruik en de verduurzaming van woningen. Deze behoefte wordt versterkt door de recente verhoging van energieprijzen en de bijbehorende onzekerheid over de toekomst van deze prijzen. Om een brede groep Nijmeegse burgers te bereiken, te informeren en te voorzien van handelingsperspectieven, is er samen met andere partijen in 2020 een cursus ontwikkeld waarbij mensen met affiniteit voor duurzaamheid en energie breed toegerust worden. Deze cursus is in samenwerking met Klimaatverbond Nederland, Huis van Compassie, lokale overheden, organisaties, woningcorporaties en individuele burgers uitgevoerd.

DEELNEMERS AAN DE TWEEDE CURSUS IN ARNHEM

In deze vijfdelige cursus leren deelnemers met diverse achtergronden over alle aspecten van de energietransitie, en worden ze toegerust om anderen hierbij te betrekken of te helpen. Onder begeleiding van Bureau Wijland zetten zij hun eigen ambassadeursactiviteit op. Ook Netwerk Kleurrijk Groen Nijmegen biedt ondersteuning en is nauw betrokken bij de Kleurrijke Energieambassadeurs. Het werk van de ambassadeurs wordt bekroond met een certificaatuitreiking en een excursie.

Resultaten:

- ✓ Tussen 2020 en 2022 zijn er drie pilotleergangen gehouden, waarvan één in Nijmegen en twee in Arnhem. In totaal hebben zo'n 20 mensen met diverse achtergronden deelgenomen. Zij zijn nog steeds actief als ambassadeurs in hun woonplaats.
- ✓ Op basis van de ervaringen uit de pilots is een methodiek Kleurrijke Energieambassadeurs opgesteld. Deze methodiek vormt een handleiding voor het opzetten en uitvoeren van de cursus Kleurrijke Energieambassadeurs, ten behoeve van uitrol van de cursus in nieuwe gemeenten.
- ✓ Op 20 juni 2022 heeft Bureau Wijland de cursus mogen presenteren tijdens het Kennisatelier van Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS) over het thema 'inclusieve energietransitie'. Reacties waren lovend.
- ✓ Een greep uit de activiteiten van Kleurrijke Energieambassadeurs:
 - Mee-ontwikkelen van een 'energiespel' binnen een schoolprogramma over energie besparen op een kleurrijke basisschool in Arnhem,
 - het opzetten van een duurzaam textielatelier in buurthuis De Nieuwe Hommel, waar buurtbewoners wekelijks bij elkaar komen om met textiel energiebesparende creaties te maken. Zo maken ze bijvoorbeeld warme truien, dikke gordijnen of tochtslangen. Intussen praat men over duurzaam omgaan met energie, en circulair gebruik van textiel.

- Energiecoaching aan huis bij de Energiebank, in combinatie met één-op-één hulp bij het aanvragen van subsidies voor zonnepanelen. Eén ambassadeur heeft al zes huishoudens geholpen met het regelen van zonnepanelen en het verkrijgen van de juiste subsidies daarvoor.
- 'Aanspreekpunt energie' bij een bewonerscommissie in de wijk Lombok, in samenwerking met buurtinitiatief GroenWest. De ambassadeur beantwoordt vragen van bewoners en helpt hen vooruit bij hun energie gerelateerde vraagstukken, door hen zelf te helpen of door te verwijzen naar de juiste plek.
- de ambassadeurs hebben zich ingezet voor het aardgasvrijmaken van de wijk Jerusalem in Nijmegen.

GROEPSFOTO TIJDENS CERTIFICAATUITREIKING VAN DE ARNHEMSE KLEURRIJKE ENERGIEAMBASSADEURS IN 2022 (LINKS). DEELNEMERS VAN DE PILOTCURSUSSEN IN ARNHEM EN NIJMEGEN TIJDENS HUN CERTIFICAATUITREIKING (RECHTS).

Festival Di-Vers

Festival Di-Vers is een jaarlijks terugkerend initiatief van Bureau Wijland, Netwerk Kleurrijk Groen en Vereniging Land van Ooij. Het evenement staat in het teken van het verbinden van de stad en natuur en om zoveel mogelijk mensen met diverse achtergronden te betrekken bij natuur en duurzaamheid. De bezoekers maken kennis met de biologische tuinen van Land van Ooij en proeven gerechten uit diverse keukens (met groenten uit de tuin en alles vegetarisch). Er zijn diverse culturele optredens, kunstexposities en lokale of regionale organisaties op de gebieden van duurzaamheid, natuur en mensenrechten die met een stand aanwezig zijn om de bezoekers te informeren. Ondertussen gaan de bezoekers in dialoog met anderen over de thema's van het festival. Ook voor kinderen is er een programma.

OPENINGSTOESPRAAK VAN WETHOUDER CILIA DAEMEN (LINKS) EN LOKAAL GEPRODUCEERDE LEKKERNIEN VAN HET LAND VAN OOIJ (RECHTS).

Resultaten:

- ✓ De edities 2020 t/m 2022 waren een succes en zijn in brede kring goed ontvangen. Bij elke editie was een mooie mix van verschillende artiesten, kraampjes en publiek aanwezig.
- ✓ Het bezoekersaantal is de eerste drie jaren elk jaar omhoog gegaan: van ongeveer 200 naar 500 naar 700. Tijdens de afgelopen editie van 2022 waren er ondanks het slechte weer toch nog 500 bezoekers.
- ✓ Met artiesten zoals dj Maherrie van Dum Dum Tak, de jonge spoken word artiest Lev Avitan, dichteres Ishfarah Esseboom en hiphopgroep The Mansion is het gelukt om ook veel jonge mensen aan te trekken voor het festival.

EEN KLEINE SFERIMPRESSIE MET RECHTSBOVEN EEN SPECIALE DI-VERS-COLUMN VAN ABDELKADER BENALI EN LINKSONDER EEN OPTREDEN VAN DE AFGHAANSE MUZIKANT GHAFAR AMINI.

Wij-bos

Wij-bos is een initiatief waarbij natuur, diversiteit en ontmoeting tussen culturen centraal staan. Tussen 2020 en 2022 heeft Bureau Wijland een nieuw voedselbos gerealiseerd tussen Nijmegen en Malden. In het bos zijn door mensen met diverse achtergronden, diverse bomen geplant, die zowel symbool staan voor de herkomst van verschillende bevolkingsgroepen, als voor het opnieuw 'wortelen' in een nieuw land. Het betreft zowel inheemse als uitheemse bomen. De achterliggende gedachte is dat een diverse samenleving een voorbeeld kan nemen aan een bosareaal waarin verschillende soorten bomen - inheems én uitheems - vredig en harmonieus bij elkaar staan. Sterker nog, ze versterken elkaar en komen zo tot een grotere veerkracht en grotere oogst.

Sinds 2020 zijn er tien grote plantdagen geweest. Bij elke plantdag werd er door de aanwezigen stilgestaan bij de symboliek van het planten van een boom en bij de herkomst van de deelnemers.

WIJ-BOS IN DE BRUG

BURGEMEESTER BRULS VAN NIJMEGEN (LINKS) EN ANDERE BOOMPLANTERS

Resultaten

- ✓ Wij-bos is een plaats geworden voor ontmoeting, recreatie, natuureducatie en andere activiteiten.
- ✓ Over enkele jaren zal er een voedselbos zijn ontstaan waarvan letterlijk vruchten geplukt kunnen worden.
- ✓ Wij-bos levert een bijdrage aan Operatie Steenbreek. De paden in het voedselbos zijn gemaakt van tegels die verwijderd zijn uit Nijmeegse tuinen.
- ✓ Het Wij-bos heeft een duurzaam netwerk van samenwerkingspartners opgeleverd, bestaande uit Voedselbos Werelds, Netwerk Kleurrijk Groen, IVN Gelderland, Museum De Bastei, Pontem College, Operatie Steenbreek en Van Lieshout Natuurgaarden.

- ✓ Vele bomen zijn geplant door uiteenlopende mensen, waaronder burgemeesters, wethouders, leerlingen van internationale schakelklassen, Tweede Kamerlid Lisa Westerveld, leden van Netwerk Kleurrijk Groen, Afghaanse evacués, Shelter City-gasten, lokale politici en ambtenaren en natuurlijk diverse mensen uit de wijken.
- ✓ De plantdagen leverden positieve reacties en mooie verhalen van deelnemers op. Nieuwkomers vinden het een bijzondere ervaring om een boom te planten in een land waar ze een nieuwe toekomst op gaan bouwen. De boom zal hier wortelschieten, net als zij. Velen gaven aan over een paar jaar terug te willen keren om te kijken hoe hun boom is gegroeid. Een deelnemer fietst elke week naar het bos om zijn boom te bezoeken.
- ✓ Het huidige Wij-bos in Voedselbos Werelds is inmiddels vol. Samen met Park Lingezen realiseert Bureau Wijland een nieuw 'Wij-bos 025' tussen Arnhem en Nijmegen, om nog meer mensen een boom te laten planten, en tegelijkertijd de wereld een beetje groener te maken. Ook stimuleert het de verbinding tussen de twee steden.

Overige activiteiten

Het Groene Generatiegesprek

Bureau Wijland was met twee activiteiten actief op het democratiefestival GrondFest'22 in de Nijmeegse binnenstad. Op vrijdag 30 september organiseerden we het *Groene Generatiegesprek*. Hierbij gingen 25-minners en 65-plussers in gesprek over de genomen, niet genomen én te nemen verantwoordelijkheden ten opzichte van het klimaat. Ze overbruggen de kloof van veertig jaar door met een gezamenlijke toekomstvisie te komen: een *Brief aan de Toekomst*. Deze brief is gepubliceerd en nogmaals voorgedragen toen de deelnemers 'Bomen voor de Toekomst' plantten in het Wij-bos.

JONG EN OUD IN GESPREK.

Groen Doen

In de periode 2020-2021 hebben Bureau Wijland en Lentekracht het project *Groen Doen!* opgezet en uitgevoerd. Dit project stimuleerde en ondersteunde duurzame en groene initiatieven van wijkbewoners in Nijmegen met minisubsidies en begeleiding. Diversiteit, verbinding en kennisdeling stonden daarbij centraal. Met behulp van Groen Doen! zijn 13 wijkvergroeningsinitiatieven uitgevoerd. Denk aan het aanplanten van geveltuinten, gedeelde kruiden- en bloembakken in de wijk, een buurtmoestuין en schoolpleinvergroening met kinderen van basisschool Hidaya.

SFEERIMPRESSIE GROEN DOEN!

Festival InScience

Kleurrijk Groen leverde een bijdrage aan wetenschapsfilmfestival *InScience* '21 met het programmaonderdeel *Verhalen halen: inclusieve zorg*. Een divers gezelschap van Nijmegenaren die affiniteit hebben met de zorg, geselecteerd door Bureau Wijland, besprak vragen zoals: "Hoe kunnen we de zorg toegankelijk maken voor iedereen?" en "Hoe kunnen we zorgen dat dokter en patiënt niet langs elkaar heen praten en dat culturele verschillen een goede gezondheid niet in de weg staan?". Dit leverde een interessant en vruchtbaar gesprek op, waarbij ook het publiek aan het denken werd gezet.

Resultaten:

- ✓ Voorafgaand aan InScience kwamen Nijmegenaren met migratieachtergrond, twee wetenschappers en een kunstenaar samen om verhalen en kennis uit te wisselen over inclusieve zorg. Samen maakten ze een programma om de gezamenlijke kennis met het publiek te delen.
- ✓ Zeven diverse Nijmegenaren deelden hun ervaringen met (gebrek aan) cultuursensitiviteit in de Nederlandse gezondheidszorg. Kunstenaar Aref Damee bracht dit alles in beeld.

MODERATOR EN DEELNEMERS IN GESPREK TIJDENS INSCIENCE

Kleurrijk Koken

Kleurrijk Koken is een vierdelige televisieserie van Kleurrijk Groen op de regionale tv-zender RN7. Nijmegenaren met een migratieachtergrond inspireren de kijkers met hun eigen kook- en eetcultuur, waarbij ze gebruik maken van lokale seizoensgroenten.

STILL UIT AFLEVERING 2

Thema 3: Internationale samenwerking

Shelter City Nijmegen

Mensenrechtenschendingen zijn in veel delen van de wereld aan de orde van de dag. In landen waar het verdedigen van mensenrechten als controversieel wordt beschouwd, is het vaak een risicovolle en eenzame strijd. Toch zijn er mensenrechtenverdedigers die met gevaar voor eigen leven doorgaan met strijden en zich niet de mond laten snoeren.

Voor hen is het Shelter City-netwerk opgezet, een wereldwijd netwerk waarbinnen zij wél in vrijheid kunnen spreken. Shelter City biedt bedreigde mensenrechtenverdedigers rust, empowerment, mogelijkheden hun netwerk uit te breiden en een podium om de stad waar zij te gast zijn te vertellen over hun strijd. Shelter City is een initiatief van de organisatie *Justice & Peace*, en wordt gesteund door het Ministerie van Buitenlandse zaken.

Nijmegen is sinds 2015 een Shelter City – sinds 2017 structureel – waarvoor Bureau Wijland het programma coördineert. Shelter City Nijmegen is een samenwerkingsverband tussen de Radboud Universiteit, Amnesty International Nijmegen, de Gemeente Nijmegen, Radboud In'to Languages en zorgorganisatie Driestroom. De huisvesting van de Shelter City gast wordt verzorgd door SSH&, zodat onze gast een fijn thuis heeft om op te laden.

SHELTER CITY GAST CARMEN UIT VENEZUELA MET BURGEMEESTER BRULS (LINKS) EN HET TEAM VAN VRIJWILLIGERS EN MEDEWERKERS VAN BUREAU WIJLAND (RECHTS)

Resultaten:

Shelter City Nijmegen heeft de afgelopen jaren 16 gasten mogen verwelkomen:

- ✓ Placide, mensenrechtenadvocaat uit Congo
- ✓ Lydia, landrechtenstrijdster uit Kenia
- ✓ Mariam, LHBTI+ activiste uit Georgië
- ✓ Zafar, schrijver en journalist uit Pakistan
- ✓ Kiruba, mensenrechtenadvocate uit India
- ✓ Midhat, mensenrechtenverdediger uit Soedan
- ✓ Dinah, vrouwenrechtenactiviste uit Kenia
- ✓ Mary, journaliste uit Venezuela
- ✓ Mary, LHBTI+ activiste uit Zimbabwe

- ✓ William, klimaatactivist uit Uganda
- ✓ Nataliia, journaliste en LHBTI+ activiste uit Rusland
- ✓ Guliaim, vrouwenrechtenactiviste uit Kirgizië
- ✓ Prisca, journaliste en mensenrechtenactiviste uit de Democratische Republiek Congo
- ✓ Carmen, vrouwenrechtenactiviste uit Venezuela
- ✓ Jodesz, journaliste uit de Filipijnen
- ✓ Mamikon, LHBTI+ activist uit Armenië.

Solidariteitswandeling

Sinds 3 juli 2020 organiseert Bureau Wijland, in samenwerking met Land van Ooij en het netwerk van Shelter City, een solidariteitswandeling door de natuur van Nijmegen en omgeving. Het doel is om de band met de voormalige gasten van Shelter City te behouden en ze financieel en anderszins te steunen als mensenrechtenactivist.

Jaarlijks loopt Bureau Wijland De Nacht van de Vluchteling en de Nijmeegse Vierdaagse, waarbij we geld ophalen voor het Shelter City programma. Omdat dit vanwege COVID-19 geen doorgang kon vinden hebben Bureau Wijland en Land van Ooij in juli 2020 voor het eerst hun eigen wandeltocht georganiseerd. De tocht kent zes routes (5, 10, 16, 20, 25 en 30 km). Voor de start van de wandeling is er koffie en thee en na afloop een lekkere kop soep met een drankje, alles verzorgd door Land van Ooij.

SOLIDARITEITSWANDELING 2021: HET AFSCHIED VAN SHELTER CITY GAST GULIAIM (MET ROB JETTEN EN QADER SHAFIQ LINKS)

Resultaten:

- ✓ Vanwege het grote succes van de eerste editie zal dit evenement jaarlijks terugkeren op de eerste zaterdag van juli. Vorig jaar was de derde editie.
- ✓ Bij elke wandeltocht zijn meer dan 50 mensen aanwezig en de laatste keer is er in totaal bijna €2500 opgehaald voor de voormalige Shelter City gasten.

Klimaattafel Internationaal

Debat: de export van landbouwkennis veroorzaakt klimaatimpact over de grens

Op 11 mei 2021 was er een debat over de rol van landbouw op klimaatverandering. Daarbij ging het niet over de rol van Nederlandse boeren en hun stikstof- of CO₂-uitstoot hier, maar over het effect van exportbeleid op klimaatverandering buiten de grenzen. Onze landbouw is sterk afhankelijk van veevoerimport en Nederland investeert wereldwijd in landbouw met kennis, technologie en kapitaal.

Wat is de klimaatimpact van Nederland op landbouw elders in de wereld en hoe kunnen we die beperken? Hoe kunnen Nederlandse investeringen, kennis en handel helpen om te zorgen dat Afrika, Azië en Latijns-Amerika omschakelen naar 'klimaatsslimme' landbouw? Het zijn vragen die centraal staan tijdens de tweede Klimaattafel Internationaal, een gesprek met deskundigen op initiatief van Vice Versa, Solidaridad, FMO, en de Fair, Green and Global Alliance, georganiseerd door Bureau Wijland.

HET DEBAT IN CULTUURHUIS LINDENBERG TE NIJMEGEN

De deelnemers aan deze Klimaattafel:

- ✓ Diederik Samsom – kabinetschef van Europees commissaris Frans Timmermans
- ✓ Barbara Baarsma – directeur Rabo Carbon Bank
- ✓ Daniel Polman – onderzoeker WUR
- ✓ Pablo Tittonell – hoofdonderzoeker bij de Nationale Raad voor Wetenschap en Technologie
- ✓ Danielle Hirsch – directeur van Both Ends
- ✓ Johan Vollenbroek – milieudeskundige MOB
- ✓ Ellen Mangnus – ontwikkelingseconoom voedselketens
- ✓ Kees van Zelderen – kerngroeplid Boerenraad
- ✓ Eric Reijnen Rutten - journalist en gespreksleider.

Het debat werd live uitgezonden vanuit Lindenberg Cultuurhuis in Nijmegen.

Muziektheatervoorstelling Brood & Dood

De theatervoorstelling *Brood & Dood* gaat over mensen in een wereld op drift. Wat doe je als je eigen wereld plots in crisis raakt en je huis en haard moet verlaten? Bij wie klopt je aan? En wie doet er open? Wat als bij jou de bel gaat? *Brood & Dood* is een meeslepend muziektheaterstuk over verlies en medemenselijkheid.

Het stuk is geschreven door de uit Sarajevo afkomstige theatermaker Nenad Fišer en werd uitgevoerd door twaalf acteurs uit vele windstreken die in de regio Arnhem-Nijmegen zijn beland. De muziek van Mile Lukić werd uitgevoerd door violist Johnny Rahaket, toetsenist Gerie Daanen en Lukić zelf als

zanger en gitarist. De koorpartijen in het stuk werden uitgevoerd door leden van het Nijmeegse Colourful City Koor.

Resultaat:

- ✓ Bureau Wijland was producent van de muziektheatervoorstelling Brood & Dood die 7 t/m 17 oktober 2021 werd opgevoerd in theaterwerkplaats Roest in Nijmegen.

SCENE UIT BROOD EN DOOD

Vooruitblik

Met bovenstaand verslag hebben wij een helder en compleet beeld willen geven van de grote verscheidenheid aan activiteiten en projecten die Bureau Wijland in de drie jaren van 2020 tot en met 2022 heeft geïnitieerd en uitgevoerd. Zoals in de inleiding staat vermeld, heeft er de afgelopen tijd ook reflectie plaatsgevonden met het bestuur, de medewerkers en vrienden van Bureau Wijland. Dankzij een grondige terugblik, waarvan ook dit verslag een uiting is, krijgen we een goed beeld van waar Bureau Wijland nu staat. In haar korte bestaan heeft de organisatie veel uiteenlopende activiteiten ondernomen, altijd met de fundamentele doelstellingen - om een verbinder te zijn op het gebied van diversiteit, duurzaamheid en internationale samenwerking - in gedachten. Ook beschikt Bureau Wijland over een breed netwerk en een stevige (regionale) reputatie rond deze thema's als een creatieve, *can do* bruggenbouwer. De praktijk sluit met andere woorden nog altijd aan op de visie en missie van Bureau Wijland. Hieruit volgen de vragen hoe wij de toekomst van Bureau Wijland zien en hoe we daar kunnen komen. Een begin van een antwoord op die vragen komt in de vorm van een vernieuwd strategisch plan. Dit plan dient als startpunt, een aanreiking van handvatten om strategische keuzes te kunnen maken voor de organisatie met het oog op de toekomst. Twee aanbevelingen staan in ieder geval buiten kijf: het voortzetten van de ingeslagen weg van verdergaande professionalisering en het koesteren van de bevlogen missie en manier van werken ('signaleren, agenderen en oplossen'). Alles met als doel om als Bureau Wijland te blijven bijdragen aan een betere, duurzame en meer rechtvaardige wereld vanuit de kracht van diversiteit en verbinding.

Bronnen

NIDI & CBS (2020). 'Bevolking 2050 in beeld: Drukker, diverser en dubbelgrijs'. Deelrapport Verkenning Bevolking 2050. <https://publ.nidi.nl/output/2020/nidi-cbs-2020-bevolking-2050-in-beeld.pdf>